Oponentský posudek diplomového projektu
Uměníčko umění, Robin Seidl

„Jak a kdy se stal stav katastrofy normálním stavem?“

To je ústřední otázka, kterou v rámci své (diplomové) práce pokládá Robin Seidl. Tuto vtíravou přítomnost katastrofy dává do souvislosti s krizí modernity (na úrovni času a historie), se zónou (z hlediska prostoru a orientace) a s textilním průmyslem (z hlediska materiálu a politické ekonomie). Katastrofu vnímá nejen ve smyslu atmosféry, nebo blízkosti a četnosti problémů, ale také jako osobní východisko související s obecnou krizí naší schopnosti jednat a zapojovat se do širších rámců, ale také s osobním tvůrčím a pracovním sebe-situováním.

“The work is mysterious and important,”

opakovaně zazní v letošním doposud nejzajímavějším seriálu *Severance* (2022, Ben Stiller, Aoife McArdle). Tento výrok i celý seriál je samozřejmě ironickou parabolou současné korporátní kultury i obecnější fetišizace práce. Jejím problémem nejsou jen prekérní podmínky, snižování jistot i výše reálných mezd v posledních letech, ale také skutečnost, že se pro mnohé stává pracovní život jedninou možností růstu, seberealizace a zapojení do širšího kolektivu právě ve formě uniformní, administrativou přesycené a korporátní aktivity.

V umění se situace a samotná „práce“ zdá být jiná. I přes ještě prekérnější podmínky a finance pod úrovní minimální důstojné mzdy, si umění uchovává nejen tvůrčí prostor svobody, ale i naděje na smysluplnost a společenskou změnu. Ale i zde se právě práce stává centrální a enigmatickou.

“The work is mysterious and important”

Robin Seidl se právě vůči takovému zjednodušení vymezuje. Téma katastrofy je spojené s otevřenou a hravou instalací. Důležitost tu není samozřejmým faktem odvozeným od tématu nebo samotného umění, ale vytváří se až v napětí mezi osobními (ne)možnostmi a estetickým působením.

Kresba dětsky stylizované květiny je přešrafována. Konstrukce nejsou nositelem umění nebo významu, ale spíše mimolidskými aktéry, kterým rozumět nemusíme. Obrazovky nesoucí temný, takřka prázdný obraz se stávají zrcadlem. Ale zrcadlem nastaveným křivě, mimo pohledovou, lidskou rovinu. Stejně křivě jako mediální obraz nebo samotná skutečnost vychýlená konfrontací s globálním rozměrem, úzkostí, komplexitou a katastrofami.

Ale právě v takové situaci je nutné vrátit se i k pozitivním a hmatatelným bodům. I přesto, že Robin Seidl tematizuje obecné podmínky, které nejspíš všichni známe (jak tvořit, když jsme vystaveni katastrofické atmosféře), přichází se specifickými a zajímavými momenty.

Například zóna, zmiňovaná v kontextu snah vydělit bezpečné a hrozící, rozhraní vidět / nevidět, chápat / ztrácet se. Ale i na rovině archeologie budoucnosti; zóna jako pole jiného času formovaného našimi očekáváními a strachem. Tedy zóna ve smyslu **lokalizace, uzávorkování** (Husserl) problematičnosti problémů.

Je zde jednoznačný **integrální přístup** (fokalizace, Jean Genet); bezprostřední a nepatetické vložení projektu do celku práce i vlastního já do širších souvislosti. S tím je spojená **nespektakulární kritika**; jemná gesta nastavení, přepsání, odlehčení nebo využití.

Přemýšlím také o **traumatu signifikace**. Jsme nucen přemýšlet: Proč umění (a malba) musí něco znamenat? (Isabelle Graw) Jak může něco vůbec znamenat v natolik znepokojujících podmínkách. (Adorno) Jak reprezentovat něco, co se samo ovlivnilo samotné procesy vytváření významu a reprezentace. (Flusser)

Šlo by práci kritizovat za její určitou sevřenost (jakoby se zdála být definitivní a hotová). S tím souvisí i rozsah, který u diplomového projektu může být velkorysejší. Podobně i teoretická práce zůstává u popisu tvůrčích východisek a do nějaké rešerše, polemiky nebo jiného rozměru se pouští pouze v náznacích.

The work is important.

Práci doporučuji k obhajobě s hodnocením výborně.

Václav Janoščík

